

กรุงเทพธุรกิจ

สัพเพเหระค่าปลีก

ดร.อัครชัย คงรัตนพันธ์

นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญธุรกิจค่าปลีก

'หลักสูตรแห่งอนาคต' สำหรับการศึกษาไทย

เมื่อโลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลมากขึ้นเรื่อยๆ และความรู้ใหม่ๆ ที่สะสมมาทั้งหมดเริ่มที่จะหมดอายุ ต้องอาศัยความรู้ใหม่การเรียนรู้ใหม่ทุกวัน ในโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาไทยต้องรับมืออย่างไร เร่งปรับตัวตรงไหนบ้าง

● ครูไทยในอดีตและในอนาคต

ภายในไม่เกิน 5 ปีข้างหน้า รัฐบาลตั้งเป้าหมายนำพาประเทศเข้าสู่โมเดล "Thailand 4.0" ที่มุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ "เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม" รูปแบบเศรษฐกิจจะเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตปริมาณมากและใช้แรงงานราคาถูก ไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่พึ่งพาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ฉะนั้น คุณครู จึงมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนให้สูงขึ้น และหาแนวทางสร้างคนให้เป็น "นักคิด" ที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น

เมื่อสังคมโลกเปลี่ยนไป ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้จากโรงเรียนเพียงแห่งเดียว แต่เรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่เป็นสังคมรอบตัว โดยเฉพาะจากอินเทอร์เน็ต บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามครูไม่ได้เป็นผู้รู้แต่เพียงหนึ่งเดียว ความรู้จะอยู่บนคลาวด์ ดังนั้นบทบาทครูจึงต้องช่วยแก้ไข ซึ่งเนความรู้ทั้งถูก ผิด ที่ผู้เรียนได้รับจากสื่อภายนอก รวมทั้งสอนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ กลั่นกรองความรู้อย่างมีวิจารณญาณ ก่อนนำข้อมูลมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คุณครูยุค 1.0 ยุค 2.0 และยุค 3.0 เป็นครูที่มุ่งมั่นทำให้นักเรียนเรียนรู้ เข้าใจ สามารถนำความรู้ (Knowledge) ทั้งที่อยู่ในรูปทฤษฎี ที่ปรากฏตามแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล อิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ไปใช้ในการแก้ปัญหา และใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นครูที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และใช้ Knowledge ที่มีอยู่แล้ว ค้นพบแล้ว ให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของผู้เรียน (จำ-ใจ-ใช้)

ดังนั้น การเรียนการสอนของครู 4.0 จึงเป็นการเรียนการสอนที่ต้องหลุดพ้นจากวังวน "จำ-ใจ-ใช้" มามุ่งเน้นการคิดสร้างสรรค์ Creative Learning ที่จะนำไปสู่การผลิตนวัตกรรม (Innovation)

● อีก 10 ปีตำแหน่งงาน 40% จะหายไปแทนที่ด้วยทักษะใหม่

หากมองย้อนกลับไปต้นตอของปัญหาซึ่งก็คือการศึกษา เราก็ไม่ควรโทษสถาบัน การศึกษาอย่างเดียว เพราะการยกเครื่องหลักสูตรการศึกษาไทยให้ไปได้เร็วขึ้นเป็น การศึกษาแห่งอนาคตได้ มหาวิทยาลัยทั้งเอกชนและรัฐต้องร่วมมือกัน อย่างน้อยต้องเริ่มที่ การปรับ หรือ update หลักสูตรให้เข้ากับสถานการณ์ ซึ่งผู้เขียนก็ไม่ว่าดีปัญหาตรงไหน อย่างไร ทำไม่การปรับหลักสูตรถึงยากเย็นแสนเข็ญมากนัก

งานวิจัยของมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด เคยระบุไว้ว่า ในอีก 10 ปีข้างหน้า ราว 40% ของอาชีพในปัจจุบันจะหายไป และจะมีตำแหน่งงานใหม่โผล่ขึ้นมาแทนที่ หมายความว่าเราจำเป็นต้องมี skills set ใหม่ ต้องอัปเดตทักษะด้านการเรียนรู้และการศึกษาของคนที่อยู่ในตลาดแรงงานให้เร็วที่สุด อัปเดตตลอดเวลา เช่นเดียวกับคอนเทนต์ที่มหาวิทยาลัยใช้สอนต้องมีการอัปเดตด้วยเช่นกัน

● การศึกษาในอนาคตต้องเรียนข้ามศาสตร์

การศึกษาในอนาคต แต่ละคนควรมีทักษะรอบด้านที่จับครบในตัวเองไม่ว่าจะทำอาชีพอะไร เช่น หากทำอาชีพขายของ จะรู้แค่เพียงซื้อมาขายไปไม่ได้แต่ต้องมีความเข้าใจตลอดชีพพลายเช่นในธุรกิจที่ทำอยู่ ต้องรู้ว่าสินค้าที่นำมาขายมาจากซัพพลายเชนไหนในโลก หากซัพพลายเชนแต่ละส่วนมีปัญหาที่ต้องรู้ว่าควรจะทำอย่างไรเพื่อลดความเสี่ยง หากเป็น fashion designer ก็ต้องรู้เรื่องคอมพิวเตอร์หรือการทำบัญชีด้วย หรือทำขนมขายก็ต้องรู้ที่มาของวัตถุดิบ

การเรียนการสอนข้ามสาขาวิชา (interdisciplinary) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาในอนาคต การเรียนแบบข้ามสาขาไม่ใช่แค่การเรียนหลายสาขาเท่านั้น แต่ต้องรู้ว่าต้องเชื่อมโยงหลายสาขาอย่างไรเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ใหม่ แล้วนำไปสู่การคิดค้นใหม่ ดังนั้น หลักสูตร มหาวิทยาลัยและอาจารย์ต้องปรับตัว โดยเริ่มใช้วิธีคิดข้ามศาสตร์เข้ามาปรับกับงานวิจัย และรู้ว่าควรจัดการสอนอย่างไรให้นักศึกษาเชื่อมโยงได้

การจัดวางหลักสูตรข้ามศาสตร์ จึงเป็นความท้าทายแห่งอนาคตของการศึกษาไทย ที่ภาครัฐต้องระดมความคิดในการจัดวางความสัมพันธ์ของหลักสูตรให้เหมาะสม ไม่เช่นนั้นเราก็จะเผชิญปัญหาเดิมๆ ที่นักวิทยาศาสตร์ไม่เข้าใจสังคมศาสตร์หรือนักสังคมศาสตร์ไม่เข้าใจวิทยาศาสตร์ จนกลายเป็นความขัดแย้งเพราะไม่เข้าใจวิธีคิดของอีกฝ่ายหนึ่ง